

“FRANSUZ TILINI O‘QITISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI”**Xudayarova Leninza Aminbayevna****O‘zbekiston Jurnalistika va ommaviy****kommunikatsiyalar univertiteti****Xorijiy tillar kafedrasini o‘qituvchisi****<https://doi.org/10.5281/zenodo.20136527>**

Bugungi kunda ta’lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi xorijiy tillarni o‘qitish metodikasiga ham sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Xususan, fransuz tilini o‘qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish o‘quv jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Globallashuv jarayonida chet tillarini puxta egallash zamonaviy mutaxassis uchun muhim talab hisoblanadi. Shu sababli, fransuz tilini o‘qitishda zamonaviy texnologiyalarni qo‘llash bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri sanaladi.

An’anaviy ta’lim metodlarida o‘qituvchi asosiy bilim manbai hisoblangan bo‘lsa, raqamli texnologiyalar asosidagi ta’limda o‘quvchi mustaqil bilim olish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Bu esa ta’limning interaktivligini oshirib, o‘quvchini faol subyektga aylantiradi. Fransuz tilini o‘qitishda elektron platformalar, mobil ilovalar, virtual lug‘atlar, multimedia vositalari va masofaviy ta’lim tizimlaridan foydalanish til ko‘nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Raqamli texnologiyalar yordamida o‘quvchilar fransuz tilidagi autentik materiallar bilan ishlash imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Masalan, YouTube platformasidagi videolarlar, podkastlar, fransuz tilidagi audiokitoblar hamda interaktiv mashqlar tinglab tushunish va talaffuz ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, fransuz tilining fonetik jihatdan murakkabligi hisobga olinsa, audio va video materiallardan foydalanish o‘quvchilarning to‘g‘ri talaffuzni shakllantirishida katta yordam beradi.

Shuningdek, Duolingo, Babbel, Quizlet, Memrise kabi mobil ilovalar fransuz tilini o‘rganishda samarali vosita sifatida qo‘llanilmoqda. Ushbu dasturlar o‘yin elementlari asosida ishlab chiqilgani sababli o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishini oshiradi. Gamifikatsiya elementlari orqali foydalanuvchilar yangi so‘zlarni tezroq eslab qolish, grammatik qoidalarni mustahkamlash va muntazam mashq qilish imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

Fransuz tilini o‘qitishda Moodle, Google Classroom va Microsoft Teams kabi elektron ta’lim platformalarining o‘rni ham katta. Mazkur tizimlar orqali o‘qituvchi dars materiallarini joylashtirishi, testlar tuzishi, vazifalarni tekshirishi hamda o‘quvchilar bilan doimiy muloqot olib borishi mumkin. O‘quvchilar esa istalgan vaqt va joyda dars materiallariga murojaat qilish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bu ayniqsa masofaviy ta’lim jarayonida juda muhim hisoblanadi.

Pandemiya davrida raqamli texnologiyalarning ta’limdagi ahamiyati yanada ortdi. Ko‘plab davlatlarda bo‘lgani kabi O‘zbekistonda ham ta’lim jarayoni onlayn shaklga o‘tdi. Shu jarayonda Zoom, Google Meet, Telegram va boshqa platformalar xorijiy tillarni, jumladan fransuz tilini o‘qitishda asosiy vositaga aylandi. O‘qituvchilar virtual darslar orqali o‘quvchilar bilan muloqotni davom ettirish imkoniyatiga ega bo‘ldilar.

Multimedia vositalaridan foydalanish fransuz tili darslarini yanada qiziqarli va samarali tashkil etishga yordam beradi. Matn, audio, video va animatsiyalarning uyg‘unligi o‘quvchilarning bir vaqtning o‘zida bir necha sezgi organlari orqali ma’lumotni qabul qilishiga imkon yaratadi. Natijada o‘quv materialining o‘zlashtirilish darajasi ortadi. Masalan, fransuz tilidagi videoroliklar orqali nafaqat til, balki Fransiya madaniyati, urf-odatlar va kundalik hayoti haqida ham ma’lumot olish mumkin bo‘ladi.

Interaktiv metodlarning qo'llanilishi ham muhim ahamiyatga ega. Onlayn testlar, virtual viktorinalar, elektron kartochkalar va guruhli loyihalar o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi. Bundan tashqari, raqamli texnologiyalar individual ta'limni tashkil etish imkonini beradi. Har bir o'quvchi o'z bilim darajasiga mos topshiriqlarni bajarishi va mustaqil ishlashi mumkin bo'ladi.

Sun'iy intellekt asosidagi dasturlar ham xorijiy tillarni o'qitishda keng qo'llanila boshladi. Chat-botlar, avtomatik tarjima dasturlari va virtual yordamchilar o'quvchilarning yozma hamda og'zaki nutqini rivojlantirishga xizmat qiladi. Masalan, sun'iy intellekt yordamida talaffuzdagi xatolar aniqlanib, foydalanuvchiga to'g'ri variant tavsiya qilinadi. Bu esa fransuz tilini o'rganishda individual yondashuvni ta'minlaydi.

Fransuz tilini o'qitishda raqamli texnologiyalarning yana bir afzalligi — vaqt va resurslarni tejashidir. Elektron darsliklar, onlayn kutubxonalar va virtual platformalar yordamida kerakli ma'lumotlarni tez topish mumkin bo'ladi. Bundan tashqari, qog'oz materiallariga bo'lgan ehtiyoj kamayadi. Bu esa ekologik va iqtisodiy jihatdan ham foydalidir.

Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarni qo'llashda ayrim muammolar ham mavjud. Internet tezligining pastligi, texnik vositalarning yetarli emasligi yoki ayrim o'qituvchilarning axborot texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha ko'nikmalari sustligi ta'lim sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shuning uchun pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish bugungi kunning muhim vazifalaridan biridir.

Bugungi zamonaviy ta'lim tizimida o'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki o'quvchini to'g'ri yo'naltiruvchi va motivatsiya qiluvchi shaxs sifatida faoliyat yuritadi. Raqamli texnologiyalar esa o'qituvchining ishini yengillashtiradi va dars samaradorligini oshiradi. Shu sababli, fransuz tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish pedagogik jarayonning ajralmas qismiga aylanmoqda.

Xulosa o'rnida ta'kidlash joizki, bugungi raqamli transformatsiya davrida fransuz tilini o'qitishda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Raqamli texnologiyalar o'quvchilarning nafaqat til o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshiradi, balki ularning mustaqil ishlash, muloqot qilish, axborotni tahlil qilish va zamonaviy muhitda faoliyat yuritish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Ayniqsa, interaktiv platformalar, multimedia vositalari va mobil ilovalar orqali fransuz tilini o'rganish jarayoni an'anaviy metodlarga nisbatan samaraliroq va qulayroq bo'lib bormoqda.

Raqamli texnologiyalar yordamida o'quvchilar autentik materiallardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ularda real til muhiti bilan tanishish, talaffuzni to'g'ri shakllantirish, tinglab tushunish va og'zaki nutq malakalarini rivojlantirishga yordam beradi. Shuningdek, videodarslar, elektron lug'atlar, podkastlar va virtual mashqlar orqali til o'rganish jarayoni yanada qiziqarli tus oladi. Natijada o'quvchilarning motivatsiyasi ortadi va o'zlashtirish darajasi yaxshilanadi.

Bugungi kunda masofaviy ta'lim tizimining rivojlanishi ham fransuz tilini o'qitishda raqamli texnologiyalarning ahamiyatini yanada oshirdi. Onlayn platformalar orqali darslarni tashkil etish o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi muloqotni uzluksiz davom ettirish imkonini bermogda. Bu esa ta'limning moslashuvchanligini ta'minlaydi hamda vaqt va hudud bilan bog'liq cheklolarni kamaytiradi. Ayniqsa, internet tarmog'i orqali xalqaro ta'lim resurslariga ulanish imkoniyati o'quvchilarning bilim doirasini kengaytirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi xorijiy tillarni o'qitishda yangi bosqichni boshlab bermoqda. Avtomatik tarjima tizimlari, virtual yordamchilar va chat-botlar individual ta'limni tashkil etish imkoniyatini yaratmoqda. Bu texnologiyalar har bir o'quvchining bilim darajasini tahlil qilib, unga mos topshiriqlarni tavsiya etadi. Natijada ta'lim jarayonida differensial yondashuvni amalga oshirish imkoniyati ortadi.

Biroq, raqamli texnologiyalarni samarali qo'llash uchun ta'lim muassasalarining texnik bazasini mustahkamlash, internet sifatini yaxshilash hamda pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki zamonaviy texnologiyalar faqatgina texnik vosita emas, balki pedagogik mahorat bilan uyg'unlashgandagina yuqori natija beradi. O'qituvchi raqamli platformalardan oqilona foydalangan holda o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, ijodiy yondashishga va erkin muloqot qilishga yo'naltira olishi kerak.

Umuman olganda, fransuz tilini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylanmoqda. Ushbu texnologiyalar o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish, dars samaradorligini oshirish va innovatsion ta'lim muhitini yaratishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Kelajakda sun'iy intellekt, virtual reallik va interaktiv ta'lim platformalarining yanada rivojlanishi xorijiy tillarni o'qitish metodikasini yangi bosqichga olib chiqishi kutilmoqda. Shu sababli, fransuz tilini o'qitishda raqamli texnologiyalarni keng joriy etish va ulardan samarali foydalanish bugungi kunning eng dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Passov E.I. *Kommunikativ metodika obucheniya inostrannym yazykam*. — Moskva: Prosveshchenie, 2019.
2. Polat E.S. *Sovremennye pedagogicheskie i informatsionnye texnologii v sisteme obrazovaniya*. — Moskva, 2020.
3. Richards J.C. *Approaches and Methods in Language Teaching*. — Cambridge University Press, 2018.
4. Harmer J. *The Practice of English Language Teaching*. — Pearson Education, 2017.
5. Karimov U. *Xorijiy tillarni o'qitishda innovatsion texnologiyalar*. — Toshkent, 2021.
6. Ismailov A. *Ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish*. — Toshkent, 2022.